

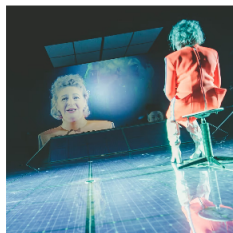
Planeta Madagaskar

5.0, odc. 1: *Horyzont zdarzeń/osobliwości*, reż. Piotr Ratajczak, Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy

Piotr Dobrowolski

aA aA aA

fot. Karol Budrewicz

Pandemiczna codzienność i jej konsekwencje – obawy o nasze zdrowie i życie, coraz powszechniejsze nerwice i stany depresyjne, zamieranie relacji społecznych i aktywności kulturalnej, technologiczne zapośredniczenie kontaktów, rosnąca popularność teorii spiskowych, lęk przed kolejnymi falami zakażeń i nieznanymi jeszcze mikrobami chorobotwórczymi, a także (przeplatane rozmaitymi fobiami) nadzieje łączone z badaniami farmaceutycznymi – prowokują do

zadawania pytań dotyczących przyszłości świata i zamieszkujących go ludzi. Podsycają je, zyskujące na aktualności, choć nadal zbyt często lekceważone, tematy związane z przeludnieniem, wyczerpującymi się zasobami naturalnymi, masowym wymieraniem gatunków czy zmianami klimatycznymi. Obawy te inspirują fabułę powstającego w Teatrze im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy serialu teatralnego. Jego pierwsza część, zatytułowana *Horyzont zdarzeń/osobliwości* – jak wiele innych premier zaprezentowanych w czasie całkowitego zamknięcia teatrów dla publiczności – zrealizowana została na scenie, skąd transmitowano ją za pośrednictwem platformy streamingowej.

Reżyserem wszystkich zaplanowanych odcinków serialu 5.0, którego epizody wiązać ma jedynie ogólny temat przyszłości, jest Piotr Ratajczak, autorką scenariuszy zaś – Magda Drab, dramaturżka (laureatka Gdyńskiej Nagrody Dramaturgicznej 2017 za utwór *Słabi. Ilustrowany banal teatralny*), reżyserka i aktorka zatrudniona w legnickim teatrze. Pierwsza część wykorzystuje temat podboju kosmosu, reinterpretując klasyczne dla scenie-fikcji motywy fabularne. Akcja dokamierowego spektaklu toczy się w czasach skrajnego przeludnienia. Pogarszająca się sytuacja na Ziemi wymusza podjęcie badań mających prowadzić do „terraformowania” Marsa, co otworzyć ma drogę do jego skolonizowania. Z inicjatywy Ważnej Kobiety rządzącej nienazwanym ziemskim państwem reaktywowany zostaje program lotów międzyplanetarnych. Prezydentka osobiście uczestniczy w kosmicznej wyprawie, stanowiąc „drogocenny ładunek” powierzony trojgu doświadczonym kosmicznym zdobywcą. Po wylądowaniu na powierzchni Czerwonej Planety umieszcza na niej flagę, dokonując symbolicznego aktu zawłaszczania. Ten gest inicjuje dwuznaczną etycznie grę. Kiedy Ważna Kobieta ujawni i uzasadni swoje plany, nic nie będzie pewne. Członkowie ekspedycji, podobnie jak teatralni widzowie, nie będą mieli nawet pewności, czy są świadkami skrajnego cynizmu, czy bohaterstwa.

Spektakl rozpoczyna się jak klasyczna opowieść o podboju nieznanych światów. Realia długiego lotu w stanie hibernacji, telepatyczny kanał komunikacji członków załogi i ich – zaprojektowane przez grupę Mixer – skafandry kosmiczne nawiązują do popkulturowych wizji przyszłości (które miewają wpływ na realia dzisiejszych lotów, inspirując wygląd skafandrów astronautów SpaceX). Realia wykorzystują współczesne nadzieje i obawy – przestrzeń kosmiczna to jedyne miejsce bez podsłuchu i monitoringu, a możliwość zapisu świadomości, pamięci i osobowości człowieka na cyfrowych nośnikach jest tak samo oczywista, jak tworzenie wirtualnych awatarów konkretnych osób. Magda Drab usypia czujność widzów sygnałami gatunkowej fabuły, by następnie zaskoczyć ich zwrotem akcji. Diametralnie odwraca cel wyprawy, stawiając nieświadomych przeznaczonej im roli scenicznych bohaterów w sytuacji nierozstrzygalnego konfliktu tragicznego.

Pod pozorami fantastyczno-naukowej opowieści *Horyzont zdarzeń/osobliwości* niesie temat manipulacji prawdą na potrzeby inżynierii społecznej. Tytuł pierwszego odcinka legnickiego serialu sugeruje taki moment w przyszłości, po którym nie będzie już możliwe powstrzymanie, spodziewanej od dawna, katastrofy. Jak przekroczenie niewidzialnej bariery tunelu czasoprzestrzennego niechybnie prowadzi do czarnej dziury, tak po osiągnięciu cywilizacyjnej masy krytycznej szansę ocalenia będzie miała jedynie garstka wybrańców. W wizji stworzonej przez Magdę Drab selekcji najcenniejszych jednostek dokonywać mają algorytmy. Pozostałym przedstawiona zostanie arkadyjska wizja życia na Marsie. Jego powierzchnia użyźniona zostanie ciałami transportowanych tam, niedoszłych osadników, eliminowanych po wejściu na

POWIĄZANE TEATRY

Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy

PRZECZYTAJ TEŻ

Magda Piekarska
Wierzę w teatr

Zuzanna Berendt
Układ dążący do nierównowagi

Piotr Cieplak
O otwartym liście miłosnym do Olgi Tokarczuk

Piotr Olkusz
Czerniucha

Magdalena Jankowska
Stanie małżeńskiego łoża

Jakub Kasprzak
Idealista

BĄDŹ NA BIEŻĄCO

pokład statków kosmicznych. „Być może” – zakłada prezydentka – „dzięki nim za kilkadziesiąt lat będziemy mogli stworzyć tu prawdziwy dom”. Wcześniej jednak konieczne jest drastyczne zmniejszenie liczby ludzi. Ważna Kobieta twierdzi, że tylko tak uda się zapobiec zagładzie całego gatunku.

Sugestia masowej zagłady w obiecujący sposób podnosi dramatyczny potencjał prezentacji wykorzystującej konwencjonalny sposób obrazowania podróży kosmicznych. Magda Drab kreśli pesymistyczną wizję przyszłości, wykorzystując nawiązania do klamstw czasu Holocaustu – z tą różnicą, że Madagaskar (albo Terezín, jak w spektaklu Jolanty Janiczak i Wiktora Rubina *Kurt Gerron. Führer daje miasto Żydom* z Teatru Śląskiego), gdzie mieli być przesiedlani Żydzi, zastępuje Marssem. W miejscu, które ludzka naiwność zapełniała wcześniej okiem opaczności, bogiem albo inną wizją absolutu, umieszcza pustkę czarnej dziury po drugiej stronie horyzontu zdarzeń.

Nierozstrzygalność etycznego dylematu pozwala na uniknięcie heroicznych czynów jednostki wyjątkowej, zdeterminowanej lub moralnie lepszej od innych. Bohaterowie spektaklu Drab i Ratajczaka nie są raczej skłonni do poświęcenia prywatnych interesów w imię humanistycznych wartości. Kreślona tu wizja uniemożliwia łatwe utożsamienie się publiczności z którymkolwiek z bohaterów. W rezultacie najbardziej ludzka okazuje się, grana przez Anitę Poddębniak, prezydentka – kobieta kierująca się rozumem, a nie emocjami czy sentymentem, niestroniąca od dobrego jedzenia i zabawy. Dla wyższych celów zdolna jest bez wahania realizować powzięte postanowienia. Wobec jej determinacji nawet najbardziej zgrana, porozumiewająca się na kanale telepatycznym kosmiczna drużyna (Zuza Motorniuk, Rafał Cieluch, Robert Gulaczyk) musi się rozpaść, ponosząc moralną klęskę.

Twórcy internetowej serii teatralnej tworzą własne wersje futurystycznych wizji, prowokując odbiorców do krytycznej refleksji na temat współczesności. Pandemia, jak każdy z „końców czasów”, których doświadczała nasza kultura, sprzyja prognozowaniu przyszłości. W pierwszym z odcinków serialu jego twórcy wciągnęli widzów w pułapkę gatunkowej konwencjonalności, a potem ją wyrócili. Ujawnili tragiczną nieśamożagłady, którą – od początków swojego istnienia – fastrygowana jest nasza cywilizacja. Uruchomienie tragicznych odniesień wynagradza jednopłaszczyznową konstrukcję postaci i wątle uzasadnienia dramatycznych wolt. W prostej, tworzonej w odpowiedzi na potrzeby chwili formie całemu zespołowi realizatorów udało się zagrać konwencjami i wskazać ślepą uliczkę etycznych paradoksów spodziewanej przyszłości, z którymi zostawiają swoich widzów. Sami muszą stawić czoła dylematom, które – niezależnie od wybranej ścieżki, jak zawsze w tragedii – prowadzić będą do zagłady istotnych wartości.

PIOTR RATAJCZAK MAGDA DRAB LEGNICA

TEATR IM. HELENY MODRZEJEWSKIEJ W LEGNICY

teatralny.pl

Bądź na bieżąco, dołącz do naszego newslettera

Nie jestem robotem

reCAPTCHA
Prywatność - Warunki

Dołączając akceptujesz naszą politykę prywatności oraz warunki korzystania z portalu zawarte w regulaminie.

Projekt „Ogólnopolski portal Teatralny.pl” jest finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programów MKiDN, priorytet TEATR

Przeczytaj

Świat
Nadesłane
Książki
Varia
Felietony
Historia teatru
Ludzie
Rozmowy
Opinie
Recenzje

Inne

Biblioteka
Redakcja
Patronaty
Współpraca
Szkoła
Kontakt

Znajdziesz nas też tu:

Facebook